

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHİYYƏ NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

CƏRRAHİ XƏSTƏLİKLƏR. HƏRBİ SƏHRA CƏRRAHIYYƏSİ
FƏNNİ ÜZRƏ

TƏDRİS PROQRAMI

İPF – B 25

070101 – Müalicə işi ixtisası üçün

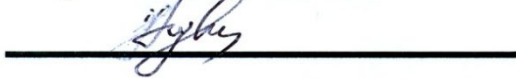
BAKİ – 2018

AZƏRBAYCAN TİBB UNIVERSİTETİ

“BƏYƏNİLMİŞDİR”

Təhsilin Keyfiyyətinin Təminatı
və İnnovasiya şöbəsinin müdiri

prof. A.İ.QURBANOV

“TƏSDİQ EDİRƏM”

Mərkəzi Metodik Komissiyasının
sədri

ə.e.x., prof. S.C.ƏLİYEV

CƏRRAHİ XƏSTƏLİKLƏR. HƏRBI SƏHRA CƏRRAHIYYƏSİ

fənni üzrə

TƏDRİS PROQRAMI

070101 – Müalicə işi ixtisası üçün

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin

17.03.2017-ci il tarixli 08 sayılı kollegiyasının

qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Təhsil Nazirliyinin 22.02.2018-ci il Tarixli F-150

sayılı əmri ilə nəşr hüququ verilmişdir.

BAKİ – 2018

Tərtib edənlər

Azərbaycan Tibb Universitetinin I-Cərrahi Xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları:

- 1. Bayramov N.Y. AMEA-nın müxbir üzvü, professor**
- 2. Mahmudov M.G. Assistent, t.ü.f.d.**
- 3. Hüseynova M.R. Rezident**

Rəy verənlər:

- 1. Əliyev M.Y.** - Azərbaycan Tibb Universitetinin Ümumi Cərrahiyyə kafedrasının professoru, t.e.d.
- 2. İsayev H.B.** - Akademik M.A. Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini, professor, t.e.d.

© Azərbaycan Tibb Universiteti, 2018.

GİRİŞ

Səriştəyönlü təhsil son illər dünya təhsil sistemlərində tətbiq olunmağa başlamış və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən strateji hədəf kimi qəbul olunmuşdur. Cərrahi xəstəliklər fənni üzrə diplomaqədərki təhsil üçün nəzərdə tutulan bu **Proqram** “səriştəyönlü” və “səviyyəyönlü” prinsiplər üzərində qurulmuşdur. Səriştəyönlü təhsil tələbələrə tək cə bilik yox, elmi biliklərlə əsaslandırılmış əqli və texniki bacarıqları öyrətməyi hədəf tutur. Səviyyəyönlü təhsil isə fənnin təməl və irəli mövzularına uyğun səriştə dərəcələrini öyrətməyi nəzərdə tutur. Bu proqramı düzgün anlamaq və qiymətləndirmək üçün aşağıdakı əsas anlayışları təqdim edirik.

Əsas anlayışlar

Bilik	Hər hansı mövzunu tam anlamağa və ya işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan və doğruluğu obyektiv üsullarla isbat olunmuş məlumatlardır.
Bacarıq	Hər hansı işi icra etmə qabiliyyətidir.
Səriştə	Hər hansı əqli və ya texniki işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan bilik və bacarığın cəmidir. Başqa sözlə, elmi biliklərə əsaslanan bacarığa səriştə deyilir.
Klinik səriştə	Qərarvermə xarakterli əqli səriştələrdir. Bunlara xəstəliyin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozlaşdırmasını aid etmək olar.
Praktik səriştə	Əməli (texniki) şəriştələrdir. Bunlara müdaxilə və əməliyyatları aid etmək olar
Şəriştə dərəcələri	<p>Şəriştəni öyrənmə mərhələləridir və şəriştənin hansı dərəcədə mənimsənildiyini göstərir. Tibbi praktikada hər hansı şəriştənin 4 klassik dərəcəsi ayrılmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • birinci dərəcə - işin nə üçün, necə edildiyini və nəticələrini bilir (əsaslandırma və ya izah etmə dərəcəsidir, proqramda klinik şəriştələr üçün “İ” dərəcə kimi, praktik işlər üçün “A” dərəcə kimi qeyd edilir) • ikinci dərəcə - işin necə edildiyini eksperimentdə, maktədə göstərir (göstərmə dərəcəsidir, proqramda klinik şəriştələr üçün “G” dərəcə kimi, praktik işlər üçün “B” dərəcə kimi qeyd edilir) • üçüncü dərəcə - işi həyata keçirmək üçün başqasına göndərir və ya kömək edir (göndərmə, transfer dərəcəsidir, proqramda klinik şəriştələr üçün “T” dərəcə kimi, praktik işlər üçün “C” dərəcə kimi qeyd edilir) • dördüncü dərəcə – işi həyata keçirir (etmə, gerçəkləşdimə dərəcəsidir, proqramda klinik şəriştələr üçün “E” dərəcə kimi, praktik işlər üçün “D” dərəcə kimi qeyd edilir)

Təməl səviyyə	Təhsil pilləsində fənnin təməl mövzuları (işləri) üçün nəzərdə tutulmuş səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, təməl cərrahi patologiyalarda tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə diaqnostikanı göstərmədir, rezidentlər üçün isə həyata keçirmədir.
İrəli səviyyə	Təhsil pilləsində fənnin irəli dərəcəli mövzuları (işləri) üçün nəzərdə tutulmuş səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, irəli cərrahi xəstəliklərdə tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə izah etmədir, rezidentlər üçün isə göndərmədir.
Cərrahi xəstəlik	Diaqnostikası, müalicəsi, profilaktikası və ya proqnozlaşdırılması üçün cərrahi müdaxilə lazım gələn xəstəlikdir.
Cərrahi müdaxilə (əməliyyat)	Örtük toxumaların tamlığını pozaraq bədənə daxil olmaq və orqanlar üzərində mexaniki-fiziki-kimyəvi işləmlər aparmaqdır.
Təməl cərrahi xəstəliklər	Təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən tipik cərrahi xəstəliklər nəzərdə tutulur.
İrəli cərrahi xəstəliklər	Az rast gəlinən, mürəkkəb və atipik cərrahi xəstəliklər nəzərdə tutulur.
Xəstə aparma (idare etmə)	Xəstənin sağlmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək məqsədi ilə həyata keçirilən elmi əsaslandırılmış klinik və praktik bacarıqlar kompleksi nəzərdə tutulur.
Xəstə aparma üçün səriştələr	Xəstə aparma səriştələrinə aiddir: həkimə müraciət, ilk yardım, qulluq, profilaktika, diaqnostika, müalicə, proqnozlaşdırma, reabilitasiya və müşahidə.
Diaqnostik səriştə	Xəstəliyi tanımaq (tapmaq, müəyyənləşdirmək) üçün lazım olan tədbirlərin (işlərin) seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirməsidir.
Müalicə səriştəsi	Xəstənin sağlmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.
Profilkatika səriştəsi	Xəstəliyin qarşısını almaq üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, tətbiq edilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.
Proqnozlaşdırma səriştəsi	Xəstəliyin gedişini və nəticələrini təxmin etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.

Təməl cərrahi səriştələr	Tələbələr üçün (diplomaqədərki pillə) cərrahi xəstəliklər fənni üzrə təməl səviyyə dedikdə təməl cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasının və təməl cərrahi müdaxilələrin göstərmə səviyyəsini mənimsəmək, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırma səriştələrinin isə izah etmə səviyyəsini mənimsəmək nəzərdə tutulur.
İrəli cərrahi səriştələr	Tələbələr üçün (diplomaqədərki pillə) cərrahi xəstəliklər fənni üzrə irəli səviyyə dedikdə irəli cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını, proqnozlaşdırılmasını və cərrahi müdaxilələri izah etmə səviyyəsində mənimsəmək nəzərdə tutulur.
Cərrahi xəstəliklər fənni cərcivəsinə aid edilən cərrahi xəstəliklər	<ul style="list-style-type: none">• Qarın orqanlarının cərrahi xəstəlikləri• Döş qəfəsi orqanlarının cərrahi xəstəlikləri• Endokrin orqanların cərrahi xəstəlikləri• Dəri və süd vəzinin cərrahi xəstəlikləri• Damarların cərrahi xəstəlikləri• Travma• Transplantasiya• Cərrahiyyədə reanimasiya

Təhsilin məqsədi

Cərrahiyyə üzrə təhsilin məqsədi cərrahi xəstəni aparmaq (idarə etmək) üçün lazım olan klinik və praktik səriştələri öyrətməkdir. Ali tibbi təhsilin diplomaqədərki pilləsi xəstə aparmağa hazırlığın mərhələlərindən biridir və cərrahi xəstəliklər fənni üzrə tədrisin konkret məqsədi təməl cərrahi xəstəliklərə diaqnoz qoyma səriştəsini və təməl praktiki səriştələri göstərmə səviyyəsində, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırma səriştələrini isə əsaslandırma səviyyəsində öyrətməkdir.

Nəyi bilməlidirlər?

Tədris müddətində cərrahi xəstəliklər fənni üzrə klinik və praktik səriştələrə yiyələnmək üçün cərrahi xəstəliklər və müdaxilələr ilə əlaqədar aşağıdakı elmi məlumatları mənimsəmək lazım gəlir.

Tələbələr qarın (qida borusu, mədə, 12bb, nazik bağırsaq, yoğun bağırsaq, anal kanal, qaraciyər, öd yolları, mədəaltı vəzi, periton, piylik, retroperiton, qarın divarı) döş qəfəsi (ağciyər, plevra, ürək və böyük damarlar, plevra, divararalıqğı, timus, diafraqma, döş qəfəsi divarı), endokrin orqanların (qalxanvarı, paratiroid, böyrəküstü vəziləri), damarların, dəri və süd vəzilərinin cərrahi xəstəlikləri ilə əlaqədar aşağıdakı biliklərə yiyələnməlidirlər:

- Orqanın anatomiyası

- Orqanın klinik fiziologiyası
- Orqanın patoloji anatomiyası
- Xəstəliyin tərfi
- Xəstəliyin təsnifatı
- Xəstəliyin epidemiologiyası
- Xəstəliyin etiologiyası
- Xəstəliyin patogenezi
- Xəstəliyin patomorfologiyası
- Xəstəliyin gedişi və ağırlaşmaları
- Xəstəliyin klinik əlamətləri
- Xəstəliyin müayinələri (laborator, görüntülmə və digər)
- Xəstəliyin diaqnostik meyraları
- Xəstəliyin müalicə üsulları
- Xəstəliyin müalicə nəticələri
- Xəstəliyin profilaktika üsulları
- Xəstəliyin proqnozlaşdırma üsulları

Tələbələr cərrahi müdaxilələri izah etmək və ya göstərmək üçün aşağıdakı biliklərə yiyələnməlidirlər:

- Adı
- Tərfi
- Göstərişlər
- Əks-göstərişlər
- Texnikası
- Ağırlaşmaları

Nəyi bacarmalıdırlar?

Tələbələr cərrahi xəstəliklər fənni üzrə tədrisin nəticəsində qarın, döş qəfəsi, endokrin, damar, dəri və süd vəzin cərrahi xəstəliklərini aparmağa (idarə etməyə) hazırlaşmaq üçün lazım olan klinik və praktik səriştələrin aşağıdakı səviyyələrinə yiyələnməlidirlər:

1. Təməl cərrahi xəstəliklərin (təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən tipik cərrahi xəstəliklərin) diaqnostikasını real və ya virtual xəstə üzərində izah etməyi və göstərməyi bacarmalıdır.
2. Təməl cərrahi xəstəliklərin müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etməyi bacarmalıdır.
3. İrəli cərrahi xəstəliklərin (az rast gəlinən, mürəkkəb və atipik cərrahi xəstəliklərin) diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etməyi bacarmalıdır.
4. Təməl praktik müdaxilələri maket (simulyator) üzərində göstərməyi bacarmalıdırlar.
5. Cərrahi əməliyyatları izah etməyi bacarmalıdırlar.

TƏLİM KURSLARI

Kursun adı	kurs	dərəcə
İlk yardım	1	E
Təməl həyat dəstəyi (THD) - Basic Life Support (BLS)	1	E
Kardio-pulmonar irəli həyat dəstəyi (KİHD) - Advanced Cardiopulmonary Life Support (ACLS)	6	E
Travmada irəli həyat dəstəyi (TİHD) - Advanced Trauma Life Support (ATLS)	6	E

TƏMƏL CƏRRAHİ PATOLOGİYALARDA KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR

Tələbələr aşağıdakı təməl klinik sərişmələrə yiyələnəməlidirlər:

- təməl cərrahi xəstəliklərin (təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən tipik cərrahi xəstəliklərin) diaqnostikasını real və ya virtual xəstə üzərində izah etməyi və göstərməyi bacarmalıdır.
- təməl cərrahi xəstəliklərin müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etməyi bacarmalıdır.

TƏMƏL KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR - SİNDROMOLOJİ YANAŞMA

BİLİKLƏR

Aşağıdakı cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinələri (klinik, laborator, görüntülemə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
ÜMUMİ HİSSƏ		
Yara sağlması	3	G
İnfeksiya və sepsis	3	G
Xəstənin əməliyyatözü və sonrası aparılması	6	G
Cərrahi əməliyyata razılıq	6	G
Cərrahiyyədə güvənlik	3	G
XÜSUSİ HİSSƏ		
Disfagiya	4	G
Qanqusma /Yuxarı mədə-bağırsaq qanaxması	4	G
Hematokeziya və melenə/Aşağı mədə-bağırsaq qanaxması	4	G
Kəskin qarın	4	G
Qarında şişkinlik və kütlə	4	G
Sarılıq	4	G
Qaraciyərdə kütlə	4	G
Xroniki diareya/qəbizlik	4	G
Anal ağrı	4	G
Travmalı xəstə	5	G
Təngnəfəslik	5	G
Qanhayxırma	5	G
Ağciyərdə kütlə	5	G
Ətraflarda ağrı və şişkinlik	5	G
Ətraflarda xora	5	G
Boyunda kütlə	5	G
DİGƏR CƏRRAHİ İXTİSAS SAHƏLƏRİ		
Xayada şişkinlik	5	G
Bel-yan ağrısı	5	G
Sidik ləngiməsi	5	G
Hematuriya	5	G
Qırıq və ya çıxıqlar	5	G
Şişkin və ağrılı oynaq	5	G
Burun qanaxması	5	G
Qulaqda axıntı və ağrı	5	G
Karlıq	5	G
Boğulma/hava yolları tıxanması	5	G
Yuxarı tənəffüs yolları infeksiyaları	5	G
Bel ağrısı	5	G
Ətraf parezi	5	G
Kəllədaxili hipertenziya	5	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Axsayan uşaq	5	G
Uşaqda qasıq kütləsi	5	G

TƏMƏL KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR - NOZOLOJİ YANAŞMA – ÜMUMİ HİSSƏ

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN MƏQSƏDLƏRİ

Biliklər

Cərrahi əməliyyatın tərfi və növləri

Diagnostik

Müalicə

Toxumanı çıxarma

Mayeni çıxarma

Mənfəzi açma

Toxuma bərpası

Rekonstruksiya

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın məqsədlərini klinik nümunələr əsasında izah etmək

3

G

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN ORQANİZMƏ TƏSİRİ

Biliklər

Yerli dəyişiklik - yara, qanaxma, ağrı

Ümumi dəyişiklik - stress, SIRS, endokrin-metabolik, su-duz, tənəffüs, qan dövranı, beyin, mədə-bağırsaq, qaraciyər, böyrək, hərəkət hemopoetik və s.

Əməliyyatdan sonrakı gedişə təsir edən amillər

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın törətdiyi yerli və ümumi dəyişikliklərin mexanizmlərini izah etmək, diagnostikasını və müalicəsini göstərmək

3

G

CƏRRAHİ PATOLOGİYALAR

Biliklər

Hüceyrə zədələnməsi - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diagnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Anadangəlmə xəstəliklər - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, diagnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Traum - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diagnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

İltihab - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diagnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Cərrahi infeksiyalar - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diagnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Neoplaziya - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları,

Mövzu	Kurs	Dərəcə
<p>diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Kist - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Degenerativ xəstəliklər - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Xora - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Vaskulyar (tomboz, işemiya, nekroz) - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Qanaxma - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Endokrin-metabolik - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Autoimmun - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p> <p>Disfunksional - tərfi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu</p>		
<p>Bacarıqlar</p> <p>Cərrahi patologiyaların diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozunu əsaslandırma və nümunələr üzərində göstərmək</p>	3	G

YARA SAĞALMASI

Biliklər

Yaraların səbəbləri və növləri

Yara sağalmasının mexanizmləri

Yara sağalmasına təsir edən fizioloji və patoloji amillər

Yaraların diaqnostikasının və müalicəsinin prinsipləri və üsulları

Klinik bacarıqlar

Açıq yaraların müalicəsi

3

G

CƏRRAHI İNFEKSİYA

Biliklər

İnfeksiyaya cavab reaksiyası, SIRS və sepsis

Cərrahi infeksiyaların klassifikasiyası

Mikrobiomlar, ekzogen və endogen infeksiyalar

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Antibakterial maddələr Cərrahi infeksiyaların diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları		
Klinik və praktik bacarıqlar		
Sterilizasiya	3	G
Aseptika və antiseptika	3	G
ANESTEZİYA		
Biliklər		
Ağrının patofiziologiyası		
Anesteziyanın prinsipləri və metodları		
Klinik bacarıqlar		
Xəstənin anestezioloji qiymətləndirilməsi	3	G
Anestezioloji ağırlaşmalar	3	G
SU, ELEKTROLİT VƏ TURŞU-QƏLƏVİ TARAZLIĞI		
Biliklər		
Normal su-elektrolit və turşu-qələvi tarazlığı		
Orqanizmin maye mühitləri		
Maye mühitləri arasında su mübadiləsinin fiziologiyası və patofiziologiyası		
Su-elektrolit homeostazında yaşla əlaqədar dəyişikliklər		
Su-elektrolit pozulmalarının diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları		
Klinik bacarıqlar		
Elektrolit pozulmaları	3	G
Maye pozulmaları	3	G
Turşu-qələvi pozulmaları	3	G
QIDALANMA VƏ METABOLİZM		
Biliklər		
Normada və stressdə metabolizm		
Qidalanma pozulmaları		
Qidalandırmanın növləri, qida vasitələri, qidalandırmaya göstərişlər və əks göstərişlər, ağırlaşmaları və s.		
Klinik bacarıqlar		
Qidalanmanın qiymətləndirilməsi	3	G
Enerji ehtiyacının hesablanması	3	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

HEMOPOETİK SİSTEM VƏ CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Hemopoetik sistemin anatomiyası, fiziologiyası, patologiyaları, xəstəliklərinin ağırlaşmaları, əlamətləri, müayinə üsulları, müalicə prinsipləri və üsulları

Hemopoezin mexanizmləri

Hemostazın, koagulyasiya və fibrinolizin mexanizmləri

Hemopoetik sistemin cərrahi xəstəliklərin gedişinə və əməliyyatdan sonrakı gedişə təsiri

Klinik bacarıqlar

Anemiyalar	3	G
Hemoqlobinopatiya və hemolitik anemiyalar	3	G
Polisitemiya	3	G
Leykopeniyalar	3	G
Trombositopeniyalar	3	G
Koagulopatiyalar	3	G
Yaygın damardaxili qanaxma	3	G
Antikoagulyant alan xəstələrin aparılması	3	G
Trombofiliya	3	G
Transfuziya reaksiyaları	3	G
Trombozlar	3	G

İMMUN SİSTEM VƏ CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

İmmun sistemin komponentləri

İmmun sistemin infeksiyaya, travmaya və toxuma köçürülməsinə cavab mexanizmləri

Transplant immunologiyası

İmmunosupressiya

Klinik bacarıqlar

İmmunosupressiv vəziyyətlər	3	G
-----------------------------	---	---

ONKOLOGİYA VƏ ŞİŞ BIOLOGİYASI

Biliklər

Kanserin molekulyar biologiyası

Mövzu	Kurs	Dərəcə
<p>Kanseroqenz</p> <p>Kanserdə genetik amillərin rolu</p> <p>Metastazın mexanizmləri</p> <p>Kansər epidemiologiyası</p> <p>Kanserin patomorfologiyası</p> <p>Kanserin diaqnostika prinsipləri</p> <p>Kanserin mərhələsinin təyini prinsipləri</p> <p>Kanserin müalicə prinsipləri: cərrahi, raioterapiya, kimyaterapiya, immunoterapiya, hormon və digər müalicələr</p> <p>Klinik bacarıqlar</p> <p>Kansər skriningi</p>	3	G
HERİATRİYA		
<p>Biliklər</p> <p>Yaşlanmanın fizioloji və klinik effektləri</p> <p>Klinik bacarıqlar</p> <p>Yaşlı xəstələrin müayinəsi və qiymətləndirilməsi</p>	3	G
CƏRRAHİ XƏSTƏLƏRİN APARILMASI		
<p>Biliklər</p> <p><i>Cərrahi xəstələrin əməliyyatönu müayinələri, orqan və sistemlərin qiymətləndirilməsi və hazırlığı, cərrahi riskin təyini, əməliyyatdaxili aparılması, əməliyyatdan sonrakı izləmə və müalicəsi üçün lazım olan təməl biliklər:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> cərrahi əməliyyatların, cərrahi patologiyaların və yanaşı xəstəliklərin orqan və sistemlərdə törətdiyi dəyişikliklər əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmalar və bunların etilologiyası, patogenzi, klinikası, müayinəsi, müalicə və proqnozlaşdırılma prinsipləri. <p>Klinik bacarıqlar</p> <p><i>Aşağıdakı vəziyyətlərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini izah etmək.</i></p> <p>Əməliyyatönu aparma</p> <p>Əməliyyatönu rutin müayinələr</p> <p>Tənəffüs sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası</p> <p>Ürəyin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası</p> <p>Qastrointestinal sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası</p> <p>Sidik-cinsiyyət sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası</p>	6	G
	6	G
	6	G
	6	G
	6	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Ətrafların dəyərləndirilməsi	6	G
Vaskulyar sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
Endokrin sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
Qanyaradıcı sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
Psixiatrik problemlərin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
İmmun sisteminin preop dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
Su-elektrolit mübadiləsinin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	6	G
Anestezioloji baxımdan dəyərləndirilmə	6	G
Cərrahi riskin qiymətləndirilməsi	6	G
Əməliyyata razılığın alınması	6	G
Tromboz profilaktikası	6	G
Preoperativ antibiotikoprofilaktika	6	G
Premedikasiya və sedasiya	6	G
Əməliyyatdaxili aparma		
Xəstəni əməliyyata göndrəmə	6	G
Aseptika və antiseptika	6	G
Əməliyyat zamanı pozisiya	6	G
Yerli və ümumi anesteziyanın prinsipləri	6	G
Əməliyyat zamanı sinir zədələnmələrinin və hipotermiyanın profilaktikası	6	G
Əməliyyatdaxili monitorizasiya	6	G
Əməliyyatdan sonrakı aparma		
Posoperativ monitorizasiya və gedişi qiymətləndirmə	6	G
Rutin postoperativ müalicələr (ağrıkəsicilər, infuziya, antibiotik, trombofoprolaktika, qidalandırma, drenlərə və yaraya qulluq və s)	6	G
Postoperativ ağırlaşmalar (cərrahi sahə ağırlaşmaları, pulmonar, kardio-vaskulyar, sinir sistemi, qaraciyər, qastrointestinal, renal, endokrin, hematoloji və s)	6	G

CƏRRAHIYYƏDƏ KRİTİK VƏZİYYƏTLƏR, İNTENSİV TERAPİYA VƏ REANİMASİYA

Biliklər

İntensiv terapiya və reanimasiya gərəkdirən kritik xəstəliklərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- Anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası

Mövzu	Kurs	Dərəcə
<ul style="list-style-type: none"> • patogenezi • patomorfologiyası • gedişi və ağırlaşmaları • klinik əlamətləri • müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər) • diaqnostikası • müalicə üsulları • müalicə nəticələri • profilaktikası • proqnozlaşdırma üsulları və s. 		
Klinik bacarıqlar		
<i>Aşağıdakı vəziyyətlərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını, proqnozlaşdırılmasını izah etmək.</i>		
Kritik vəziyyətlərdəki xəstələrdə həyatqurtarma	6	G
İntensiv terapiya şöbəsinə yatışa və çıxışa göstərişlər	6	G
İntensiv terapiyada monitorizasiya	6	G
Ürək dayanması	6	G
Beyin ölümü	6	G
Anaflaksiya	6	G
Kəskin tənəffüs yetməzliyi, KRDS	6	G
Ürək yetməzliyi, aritmiyalar	6	G
Şok (hipovolemik, kardiogen septik, neyrogen)	6	G
Nevroloji disfunksiya (koma və digər)	6	G
Qaraciyər yetməzliyi	6	G
Böyrək yetməzliyi	6	G
Qastrointestinal yetməzlik	6	G
Endokrin disfunksiya	6	G
Su-elektrolit, turşu-qələvi pozulmaları	6	G
Koqaluopatiya	6	G
Sepsis	6	G
Kəskin qarın, abdominal kompartman sindrom	6	G
Pnevmoniya	6	G
Tromboemboliyalar	6	G
Hipertermik kriz	6	G
Çoxlu orqan yetməzliyi	6	G
İntensiv terapiyada nozokomial infeksiyalar	6	G

TƏMƏL KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR - NOZOLOJİ YANAŞMA – XÜSUSİ HİSSƏ

BİLİKLƏR

Aşağıdakı cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinləri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
ABDOMİNAL CƏRRAHİYYƏ		
Qarın sindromları		
Kəskin qarın	4	G
Kəskin mədə-bağırsaq qanaxmaları	4	G
Mədə-bağırsaq keçməzliyi	4	G
Qarındaxili qanaxma	4	G
Qarında şişkinlik	4	G
Sarılıq	4	G
Cərrahi anomaliyalar	4	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qastrointestinal kanalın xoraları	4	G
Qastrointestinal fistullar	4	G
Xronik abdominal ağrı	4	G
Qida borusu		
Disfagiya	4	G
Qida borusu perforasiyası (spontan, yatrogen)	4	G
Qida borusu yad cisimləri	4	G
Mallori-Veys sindromu	4	G
Axalaziya	4	G
GERX	4	G
Barret ezofaqusu	4	G
Hiatal yırtıq	4	G
Divertikul (Zenker, Epifrenik)	4	G
Qida borusu kanseri	4	G
Qida borusu strikturları	4	G
Qida borusu əməliyyatlarından sonrakı ağrılaşmalar	4	G
Mədə və 12bb		
Mədə və 12bb xorası	4	G
Xora ağrılaşmaları (qanaxma, perforasiya, stenoz, penetrasiya və digər)	4	G
Stress xoraları	4	G
Mədə xərçəngi	4	G
Mədə limfoması	4	G
Mədə polipləri	4	G
Mədənin digər şişləri	4	G
Menetriye xəstəliyi	4	G
Mədə burulması	4	G
Mədə divertikulu	4	G
Bezoar	4	G
Qastroenterit	4	G
Postoperativ sindromlar	4	G
Nazik bağırsaq		
Bağırsaq keçməzliyi	4	G
İnvaginasiya	4	G
Kron xəstəliyi	4	G
Digər spesifik enteritlər	4	G
Radiasion enteritlər	4	G
Mekkel divertikulu	4	G
Mezenterik işemiya, tromboz	4	G
Fistulalar	4	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Nazik bağırsaq polipləri	4	G
Bağırsağın xoş törəmələri	4	G
Bağırsağın bəd törəmələri	4	G
Bağırsağın karsinoid şişləri	4	G
Qastrointestinal stromal tumorlar (QİST)	4	G
Bağırsaq kistləri, qaz kistləri (intestinal pneumatosis)	4	G
Mezenterik sist	4	G
Yoğun bağırsaq		
Aşağı mədə-bağırsaq qanaxmaları	4	G
Yoğun bağırsaq keçməzliyi	4	G
Psevdoobstruksiya	4	G
Yoğun bağırsaq burulması	4	G
Toksik meqakolon	4	G
Divertikulitlər	4	G
Kəskin appendisit	4	G
Yatrogen yaralanmalar	4	G
Xoralı kolit	4	G
Kron xəstəliyi	4	G
İnfeksion kolitlər	4	G
Antibiotiklərə bağlı kolit	4	G
İşemik kolit	4	G
Divertikul və divertikulyoz	4	G
Kolon polipləri	4	G
Kolonun bədxassəli törəmələri	4	G
Kolonun xoşxassəli törəmələri	4	G
Spastik kolit	4	G
Anorektal cərrahiyyə		
Rektal qanaxma	4	G
Anal tromboz	4	G
Kəskin parapoktit	4	G
Hemorroy	4	G
Anal çat	4	G
Pararektal fistullar	4	G
Qıl dönməsi	4	G
Düz bağırsaq polipləri	4	G
Düz bağırsağın bədxassəli törəmələri	4	G
Anal və perianal bəd xassəli törəmələr	4	G
Anal və perianal prekanseroz xəstəliklər	4	G
Retrorektal törəmələr	4	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qaraciyər		
Varikoz qanaxma	4	G
Qaraciyər absesi	4	G
Qaraciyər törəmələrinin qiymətləndirilməsi	4	G
Qc sistləri	4	G
Hemangioma	4	G
Fokal nodulyar hiperplaziya	4	G
Hepatik adenoma	4	G
Hepatosellulyar karsinoma	4	G
Qaraciyərin metastatik törəmələri	4	G
Sirroz	4	G
Portal hipertenziya	4	G
Öd yolları		
Öd sancısı	4	G
Kəskin xolesistit	4	G
Kəskin xolangit	4	G
Mexaniki sarılıq	4	G
Öd daşı xəstəliyi	4	G
Xroniki daşlı xolesistit	4	G
Daşsız xolesistit	4	G
Öd kisəsinin polipləri	4	G
Xoledoxolitiaz	4	G
Öd daşına bağlı bağırsaq keçməzliyi	4	G
Öd daşına bağlı pankreatit	4	G
Mədəaltı vəzi		
Kəskin pankreatit	4	G
Pankreatik abses və nekroz	4	G
Psevdosistlər	4	G
Pankreas xərçəngi	4	G
Dalaq		
Dalaq absesi	4	G
Postsplenektomik sepsis	4	G
Splenomeqaliya və hipersplenizm	4	G
Hemolitik anemiyalar	4	G
İdiopatik trombositopenik purpura	4	G
Qarın divarı		
Boğulmuş yırtıqlar	4	G
Eventerasiya	4	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qarında şişkinlik	4	G
Qasıq yırtığı	4	G
Göbək yırtığı	4	G
Bud yırtığı	4	G
Ağ xətt yırtığı	4	G
Ə/sonrakı yırtıqlar	4	G
Digər yırtıqlar	4	G
Qarın divarının ağrısı	4	G
Düz əzələ hematoması	4	G
Yamaq infeksiyaları	4	G
Periton və retroperiton		
Kəskin qarın	4	G
İkincili peritonit	4	G
Üçüncülü peritonit	4	G
Qarındaxili abses	4	G
Bitişmə xəstəliyi	4	G
Retroperitoneal hematoma	4	G
Omentit	4	G
Omentum burulması və nekrozu	4	G
Apendagit	4	G
Assit	4	G
ENDOKRİN CƏRRAHİYYƏ		
Tirotoksik kriz	5	G
Hipotiroid kriz	5	G
Karsinoid kriz	5	G
Diabetik koma	5	G
Hipoqlikemik koma	5	G
Adrenal yetməzlik	5	G
Hiperkalsemik kriz	5	G
Qalxanvari vəzi		
Düynülü ur	5	G
Hipertiroidizm	5	G
Hipotiroidizm	5	G
Tirotoksikoz	5	G
Graves xəstəliyi	5	G
Tiroid törəmələri	5	G
Papilyar xərşəng	5	G
Folikulyar karsinoma	5	G
Medulyar karsinoma	5	G
Hürthle hüceyrəli xərşəng	5	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Anaplastik xərçəng	5	G
	5	G
Paratiroid vəzi		
Birincili hiperparatiroidizm	5	G
	5	G
Böyrəküstü vəzi		
Birincili hiperaldosteronizm	5	G
Feoxromasitoma	5	G
Adrenal yetməzlik	5	G
	5	G
Piylənmə və bariatrik cərrahiyyə		
YUMŞAQ TOXUMALAR		
Süd vəzi		
Kəskin laktasion mastit	5	G
Süd vəzi əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	G
Mastalgiya	5	G
Gilədən ifrazat	5	G
Süd vəzində kütlə	5	G
Kəskin mastitlər	5	G
Fibrokistik xəstəlik	5	G
Fibroadenoma	5	G
Süd vəzi sistləri	5	G
Piy nekrozu	5	G
Travmaları	5	G
Süd vəzi xərçəngi	5	G
Dəri və yumşaq toxuma		
Kəskin irinli xəstəliklər (furunkul, karbunkul, fleqmona)	3	G
Sellülitlər	3	G
Nekrotik yumşaq toxuma infeksiyaları	3	G
Hidradenit	3	G
Dolama	3	G
Dəri və dərialtı toxumaların digər infeksiyaları	3	G
Yara irinləməsi	3	G
Dəri və dərialtı toxuma törəmələri	3	G
Dəri və dərialtı sistlər	3	G
Pilonidal sinus	3	G
Epidermal sist	3	G
Nevuslar	3	G
Fibroma	3	G
Lipoma	3	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Vaskulyar törəmələr	3	G
Yastı hüceyrəli xərçəng	3	G
Bazal hüceyrəli xərçəng	3	G
Melanoma	3	G
Yataq yarası	3	G
Dəri və yumşaq toxuma əməliyyatlarının ağırlaşmaları	3	G
Baş və boyun		
Yuxarı tənəffüs yolları obstruksiyası	5	G
Burun qanaxması	5	G
Boyunda kütlə	5	G
Baş və boyun əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	G
TRAVMA		
Travmalı xəstənin ilkin qiymətləndirilməsi və stabilizasiyası	5	G
Qanaxma və şok	5	G
Döş qəfəsi travması	5	G
Qarnın küt və açıq travmaları	5	G
TRANSPLANTASIYA		
Beyin ölümü	5	G
Son mərhələ orqan yetməzlikləri və transplantasiyaya göstərişlər	5	G
DÖŞ QƏFƏSİ		
Kəskin tənəffüs yetməzliyi	5	G
Pnevmotoraks	5	G
Hemotoraks	5	G
İrinli plevrit	5	G
Ağciyər absesi	5	G
Ağciyər qanaxması	5	G
Ağciyər xərçəngi	5	G
DAMAR		
Arteriyalar		
Kəskin arterial tıxanma (tromboz və emboliya)	5	G
Mezenterik arteriya trombozu və emboliyası	5	G
Kompartman sindrom	5	G
Axsama	5	G
Diabetik angiopatiya və ayaq	5	G
Aorto-iliak okklyuziv xəstəlik	5	G
Femopopliteal okklyuziv xəstəlik	5	G
İnfrapopliteal okklyuziv xəstəlik	5	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Bürger xəstəliyi (obliterasiyaedici trombangit)	5	G
Renal arteriyanın okklyuziyası	5	G
Serebrovaskulyar xəstəliklər	5	G
Venalar		
Kəskin tromboflebit	5	G
Dərin ven trombozu	5	G
Ağciyər arteriyası trombemboliyası	5	G
Varikoz xəstəliyi	5	G
Xronik venoz yetməzlik	5	G
Postflebitik sindrom	5	G
Limfedema	5	G
ÜRƏK		
Şok, kəskin ürək yetməzliyi	5	G
Ürək tamponadası	5	G
Koronar damar xəstəlikləri	5	G
Qapaq xəstəlikləri	5	G

TƏMƏL MÜDAXİLƏLƏRDƏ

PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR

Tələbələr aşağıdakı təməl praktik müdaxilələri maket (simulyator) üzərində göstərməyi bacarmalıdır.

BİLİKLƏR

Aşağıdakı təməl müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları göstərmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmələrin ardıcılığı
- ağırlaşmaları və s.

PRAKTİK BACARIQLAR

Aşağıdakı təməl müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları maketdə (simulyator) göstərmək.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Ümumi praktik bacarıqlar		
Sterilizasiya	3	G
Əllərin yuyulması	1	G
Cərrahi əlcəklərin geyilməsi və çıxarılması	1	G
Maskanın, kolpəkin, eynəklərin taxılması və istifadəsi	1	G
Steril xalətin geyilməsi və çıxarılması	3	G
Cərrahi alətləri tanımaq və onlardan istifadə etmək	3	G
Cərrahi tikiş materiallarını tanımaq	3	G
Cərrahi yamaqlar, drenajlar və digər materiallar	3	G
Müdaxilələr barədə məlumat vermək, yazılı razılıq almaq və göndəriş vermək	6	G
Müdaxilələrdə infeksiya kontrolu həyata keçirmək	3	G
İstifadə edilmiş tibbi tullantıları güvənli şəkildə ləğv etmək	3	G
Cərrahi xəstənin xəstəlik tarixinin yazılması	6	G
Xəstəyə reseptin yazılması	3	G
Xəstələrin və cihazların təhlükəsiz daşınması	3	G
Təməl diaqnostik bacarıqlar		
Hərəkətin ölçülməsi	1	G
Nəbz müayinəsi	1	G

Təzyiqin ölçülməsi	1	G
Tənəffüs müayinəsi	3	G
Saturasıyanın ölçülməsi	3	G
Başın müayinəsi	3	G
Göz müayinəsi	5	G
Qulaq müayinəsi	5	G
Burun müayinəsi	5	G
Ağız və boğaz müayinəsi	5	G
Boyun müayinəsi	3	G
Döş qəfəsi müayinəsi	3	G
Süd vəzi müayinəsi	3	G
Qarın müayinəsi	3	G
Rektal müayinə	3	G
Xaya müayinəsi	3	G
Yuxarı ətrafın müayinəsi	3	G
Aşağı ətrafın müayinəsi	3	G
Bel müayinəsi	3	G
Limfa düyünləri müayinəsi	3	G
Törəmənin palpator qiymətləndirilməsi	3	G
Yaranın qiymətləndirilməsi	3	G
Cərrahi xəstənin ümumi qiymətləndirilməsi	6	G
Qarın boşluğunun normal USM şəklini tanımaq	3	G
Qarın boşluğunun müxtəlif cərrahi patologiyalarının USM şəkillərini tanımaq	4	G
Döş qəfəsinin normal rentgen şəkilini tanımaq	3	G
Döş qəfəsinin müxtəlif cərrahi patologiyalarını tanımaq	5	G
Qarın boşluğunun normal KT şəkillərini tanımaq	4	G
Qarın boşluğunun müxtəlif cərrahi patologiyalarının KT şəkillərini tanımaq	4	G
Döş qəfəsinin normal KT şəkilini tanımaq	5	G
Döş qəfəsinin müxtəlif cərrahi patologiyalarının KT şəkillərini tanımaq	5	G
EKG monitorunun qoşulması	3	G
EKG-nin qiymətləndirilməsi	3	G
Spirometriyanın aparılması	3	G
Venopunksiya	3	G
Qan analizlərinin götürülməsi	3	G
Qan kulturasının alınması	3	G
Qanda qlükozanın təyini	3	G
Sidik analizinin götürülməsi	3	G
Burun, boğaz və yara yaxmalarının alınması	3	G
Yaradan mikrobioloji müayinə üçün materialın götürülməsi	3	G
Qidalanma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi	3	G
Hamilələik testinin aparılması	5	G

Təməl müalicə bacarıqları

Xəstələrə qulluq (ağız, burun, qulaq, dəri, ayaq, saç, yataq, paltar, qidalandırma və	3	G
---	---	---

s)		
Sarğılardan və bandajların qoyulması	3	G
Koaqulyatordan istifadə edilməsi	3	G
Düyünlər	3	G
Dərinin hazırlanması	3	G
Yerli infiltrasion anesteziyanın aparılması	3	G
Dəriyə tikişin qoyulması	3	G
Dəri tikişinin sökülməsi	3	G
Yaraya sarğının qoyulması, dəyişdirilməsi	3	G
Batmış yad cismin xaric edilməsi	3	G
Defibrilyator	6	G
Oksigen verilməsi	1	G
Venadaxili infuziyanın aparılması	6	G
Dərialtı inyeksiya	3	G
Əzələdaxili inyeksiya	3	G
Rektal şamın qoyulması	3	G
Inhalyasiyanın aparılması	3	G
İnsulin tətbiq etmə	6	G
Sınıqların immobilizasiyası	5	G
Qan köçürmə	6	G
Endotraxeal intubasiya	6	G
Traxeostomanın qoyulması	6	G
Sidik kisəsinin kateterizasiyası	6	G
Nazoqastral zond	6	G
Plevral punksiya və drenaj	6	G
İmalə	6	G
Stomalara qulluq	6	G

İRƏLİ CƏRRAHİ PATOLOGİYALARDA KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR

Tələbələr aşağıdakı az rast gəlinən, mürəkkəb və atipik cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırmasını izah etməyi bacarmalıdır.

İRƏLİ KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR – ÜMUMİ HİSSƏ

BİLİKLƏR

Aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər:

- cərrahi anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi
- ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı mürəkkəb, az rast gəlinən cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qidalanma və metabolizm		
Parenteral qidalanma	6	i
Enteral qidalandırma	6	i
Xəstəliklərə spesifik qidalandırma	6	i
Anesteziya		
Preoperativ hazırlıq	3	i
Anesteziya üsulunun seçimi	3	i
Yara sağlması		
Xroniki yaralar	3	i
Yataq yarası	3	i
İşemik arterial xoralar	3	i
Venoz staz xoraları	3	i
Çapıq və kontrakturalar	3	i
Cərrahi infeksiya və profilaktikası		
Xəstəxanadaxili infeksiyalar	3	i
İnfeksion kontrol mərkəzi	3	i
Xəstəxanadaxili gigiyena	3	i
Bakterial infeksiyalar	3	i
Viral infeksiyalar	3	i
Fungal infeksiyalar	3	i
Antibiotikoprofilaktika və antibiotikoterapiya	3	i
Cərrahiyyədə infeksiyon ağırlaşmalar	3	i
İmmun sistemi		
İmmunosuppressiv xəstədə cərrahiyyə	3	i
Autoimmun xəstəliklər və cərrahiyyə	3	i
Quduzluğa qarşı immunizasiya	3	i
Tetanus qarşı immunoprofilaktika və immunoterapiya	3	i
Onkologiya		
Kanserli xəstədə ağrının müalicəsi	3	i
Terminal vəziyyətli onkoloji xəstələrə yardım	3	i
Heriatriya		
Yaşlı xəstələrdə dərmanların dozasının ayarlanması	3	i
Yaşlı xəstələrdə radikal və palliativ əməliyyatların seçimi	3	i

İRƏLİ KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR - XÜSUSİ HİSSƏ

BİLİKLƏR

Aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər:

- cərrahi anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi
- ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinləri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı mürəkkəb, az rast gəlinən cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu izah etmək

Mövzu	Kurs	Dərəcə
ABDOMİNAL CƏRRAHİYYƏ		
Qida borusu		
Qida borusu yanıqları (kimyəvi)	4	i
Diffuz ezofagus spazmi	4	i
"Fındıqqıran" ezofagus	4	i
Qida borusu xoş şişləri	4	i
Qida borusu qəlsəmələri, üzükləri (Schatzki üzüyü)	4	i
Sklerodermiyaya bağlı problemlər	4	i
Mədə və 12bb		
Gastroparez	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Mədə sallanması	4	i
12bb divertikulu	4	i
12bb bəd şişləri	4	i
12bb xoş şişləri	4	i
Yuxarı çöz arteriyası sindromu	4	i
Mədə və 12bb-in Kron xəstəliyi	4	i
Nazik bağırsaq		
Qısa bağırsaq sindromu	4	i
Durğun (kör) bağırsaq sindromu /İnfeksiyalar	4	i
Nazik bağırsaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Yoğun bağırsaq		
Xroniki appendisit	4	i
Aralıq koliti	4	i
Xroniki qəbizlik	4	i
Meqakolon	4	i
Endometrioz	4	i
Polipoz sindromlar	4	i
Appendiks törəmələri	4	i
Yoğun bağırsaq fistulları	4	i
Yoğun bağırsaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Anorektal		
Düz bağırsaq xorası	4	i
Vaskulyar ektaziyalar	4	i
Anal stenoz	4	i
Anal qaşıntı	4	i
Çanaq dibinin disfunksiyası	4	i
Anal spazm	4	i
Prolaps	4	i
Rektosele	4	i
Sistosele	4	i
Sfinkter yetməzliyi (anal inkontinensiya)	4	i
Cinsi yolla keçən xəstəliklər	4	i
Anorektal əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Qaraciyər		
Törəmələrin partlaması və intraabdominal qanaxma	4	i
Sirrozun ağırlaşmaları (spontan bakterial peritonit, assit, ensefalopatiya, hepatorenal sindrom və s)	4	i
Kəskin qaraciyər yetməzlikləri (fulminant hepatit, kiçik qaraciyər sindromu və s)	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qaraciyərin digər xoş xassəli törəmələri	4	i
Intrahepatik xolangiokarsinoma	4	i
Qaraciyərin digər bədxassəli törəmələri	4	i
Portal vena trombozu	4	i
Baddi-Kiari sindromu	4	i
Viral hepatitlər	4	i
Qaraciyər əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Öd yolları		
Öd kisəsi disfunksiyası	4	i
Oddi sfinkteri diskineziyası	4	i
Öd kisəsi xərçəngi	4	i
Skleroz xolangit - strikturlar	4	i
Təkrarlayan irinli xolangit	4	i
Birincili biliar sirroz	4	i
İkincili biliar sirroz	4	i
Öd yolları sistləri	4	i
Xolangiokarsinoma	4	i
Hemobiliya	4	i
Öd yolları zədələnmələri	4	i
Postxolesistektomik sindrom	4	i
Öd yolları əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Mədəaltı vəzi		
Autoimmun pankreatit	4	i
İrsi pankreatit	4	i
Xroniki pankreatit	4	i
Pankreatik assit	4	i
Pankreatik yetməzlik	4	i
Pankreasın sistik neoplazmaları	4	i
Pankreasın parazitar və digər sistləri	4	i
Periampulyar törəmələr	4	i
Pankreas limfoması	4	i
Mədəaltı vəzi anomaliyaları	4	i
Adacıq törəmələri (endokrin bölümdə verilir)	4	i
Pankreas əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	4	i
Dalaq		
Durğunluq splenomeqaliyası	4	i
Dalaq törəmələri	4	i
Dalaq sistləri	4	i
Splenektomiya ağırlaşmaları	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Qarın divarı		
Qarın divarı şişləri	4	i
Diafraqma yırtıqları	4	i
Diafraqmanın törəmələri	4	i
Diafraqmanın relaksasiyası və parezi	4	i
Qarın divarı fleqmonası	4	i
Qarın divarı əməliyyatlarından sonrakı ağrılaşmalar	4	i
Periton və retroperiton		
Birincili peritonit	4	i
Xilyoz assit	4	i
Vərəm peritoniti	4	i
Qranulomatoz peritoniti	4	i
Peritoneal karsinomatoz	4	i
Peritoneal psevdomiksoma	4	i
Peritonun digər törəmələri	4	i
Desmoid törəmələr	4	i
İntraabdominal fistul	4	i
Retroperitoneal törəmələr	4	i
Retroperitoneal fibroz	4	i
Peritoneal və retroperitoneal sistlər	4	i
Xroniki qarın ağrısı	4	i
Omentum şişləri	4	i
Omentum sistləri	4	i
Periton və retroperitoneal əməliyyatlardan sonrakı ağrılaşmalar	4	i
ENDOKRİN		
Endokrin orqanların əməliyyatlarından sonrakı ağrılaşmalar	5	i
İkincili hiperparatiroidizm	5	i
Üçüncülü hiperparatiroidizm	5	i
Hipoparatiroidizm	5	i
Hiperadrenokortisizm	5	i
Adrenal virilizli törəmələr	5	i
Adrenal feminizləşdirən törəmələr	5	i
Adrenokortikal xərçəng	5	i
İnsidentaloma	5	i
Addison xəstəliyi	5	i
Kuşinq sindromu	5	i
Kuşinq xəstəliyi	5	i
Tiroiditlər	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Paratiroid karsinoma	5	i
	5	i
MAV adacıq xəstəlikləri		
İnsulinoma	5	i
Qastrinoma	5	i
Qlükaqonoma	5	i
Somatostatinoma	5	i
VİP-oma və digər	5	i
Qeyri-funksional endokrin şişlər	5	i
	5	i
Digər endokrin xəstəliklər		
Qiqantizm	5	i
Hipokalsemiya	5	i
MEN1 sindromu	5	i
MEN2 sindromu	5	i
Ailəvi nonmen sindromu	5	i
	5	i
Metabolik cərrahiyyə		
Piylənmədə cərrahiyyə	5	i
Diabetdə cərrahiyyə	5	i
Metabolik sindrom	5	i
YUMŞAQ TOXUMA		
Süd vəzi		
Pedjet xəstəliyi	5	i
Kişilərdə ginekomastiya və xərçəng	5	i
Intraduktal papilloma	5	i
Süd vəzinin digər bəd və xoş xassəli xəstəlikləri	5	i
Süd vəzi əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	5	i
Dəri və yumşaq toxuma		
Sarkoma	3	i
Radiasion dermatit	3	i
Pedjet xəstəliyi	3	i
Dərinin və dərialtı toxumaların digər bəd və xoşxassəli törəmələri	3	i
Hipertrofik çapıq və keloid	3	i
Baş və boyun		
Ağız boşluğu, qırtlaq, udlaq xərçəngi	5	i
Çənəaltı vəz törəməsi	5	i
Servikal limfadenopatiya	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
TRAVMA		
Komatoz xəstə	5	i
Politravma	5	i
Baş beyin travması	5	i
Traxeo-bronxial travma	5	i
Üz travması	5	i
Boyun travması	5	i
Ürək kontuziyası, tamponadası	5	i
Aorta travması	5	i
Boş vena travması	5	i
Udlaq-qırtlaq travması	5	i
Ağciyər kontuziyası və cırılması	5	i
Diafraqma travması	5	i
Qida borusu travması	5	i
Mədə travması	5	i
Nazik bağırsaq travması	5	i
Kolorektal travma	5	i
Qaraciyər travması	5	i
Dalaq travması	5	i
Pankreas və duodenal travma	5	i
Rektum travması	5	i
Retroperitoneal hematoma	5	i
Qarın damarlarının travması	5	i
Çanaq travması	5	i
Böyrək, sidik axarı, sidik kisəsi travmaları	5	i
Cinsiyyət üzvlərinin travmaları	5	i
Ətrafların damar yaralanmaları	5	i
Kompartman sindromu	5	i
Donma və hipotermiya	5	i
Heriartrik travmalar	5	i
Hamilələrdə travmalar	5	i
Travma əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	5	i
Travmatik nevroloji yaralanma	5	i
Ətrafların sınıqları	5	i
Çıxıqlar və deformasiyalar	5	i
Dayaq-hərəkət sisteminin travmaları zamanı neyrovaskulyar zədələnmə	5	i
Travmatik amputasiya	5	i
Onurğa sınıqları	5	i
Yanıqlar: termik, kimyəvi, elektrik	5	i
Heyvan dişləmələri	5	i
Travma zamanı piy emboliyası	5	i
Pediatrik travmalar	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
TRANSPLANTASIYA		
Böyrək transplantasiyasına göstərişlər	5	i
Qaraciyər transplantasiyasına göstərişlər	5	i
Pankreas transplantasiyasına göstərişlər	5	i
Bağırsaq transplantasiyasına göstərişlər	5	i
Digər orqan və toxuma transplantasiyasına göstərişlər	5	i
Canlı donor seçimi	5	i
Orqanları saxlama	5	i
Posttranplant xəstələrin aparılması	5	i
Transplantant immunosupressiyası	5	i
Rəddetmə	5	i
Posttransplant opportunist infeksiyalar	5	i
Posttransplant bədxassəli törəmələr	5	i
Posttransplant ağırlaşmalar	5	i
DÖŞ QƏFƏSİ		
	5	i
<i>Döş qəfəsi divarı</i>		
Ağciyər yırtığı	5	i
Divar infeksiyaları (osteomiyelit, xondrit)	5	i
Tietze sindromu	5	i
Mondor xəstəliyi	5	i
Divar şişləri	5	i
	5	i
<i>Pevra xəstəlikləri</i>		
Xilotoraks	5	i
Plevral şişlər	5	i
	5	i
<i>Ağciyərin cərrahi xəstəlikləri</i>		
Bronxoektaziya	5	i
Orta pay sindromu	5	i
Bronxolitiaz	5	i
Bronxit	5	i
Pnevmoniya	5	i
Sistik fibroz	5	i
Vərəm	5	i
Funqal infeksiyalar	5	i
Sarkoidoz	5	i
Nadir birincili xoş və bədxassəli şişlər	5	i
Metastatik şişlər	5	i
Ağciyərin anadangəlmə xəstəlikləri	5	i
Traxeoarterial fistula	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Traxeoəzofageal fistula	5	i
Traxeobronxial atreziya	5	i
Bronxogenik sistlər	5	i
Bronxopulmonar displaziya	5	i
Pulmonar sekvestrasiya	5	i
Anadangəlmə sistik adenomatoz	5	i
Anadangəlmə lobar emfizema	5	i
Ağciyərin damar anomaliyaları	5	i
Toraks əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	i
Mediastinal xəstəliklər		
Kəskin mediastinit	5	i
Xroniki mediastinit	5	i
Yuxarı boş vena sindromu	5	i
Kəskin yuxarı boş vena sindromu	5	i
Traxeoəzofageal fistul	5	i
Limfomalar	5	i
Timoma və timus karsinoması	5	i
Germ hüceyrəli törəmələr (teratoma, dermoid sist, seminoma, qeyri-seminoma)	5	i
Sistlər (enterik, bronxogen, perikardial və s)	5	i
Neyrogen törəmələr	5	i
Divararalığının digər törəmələr	5	i
DAMAR		
	5	i
Arteriyalar		
Xroniki visseral okklyuziya	5	i
Visseral arteriyaların anevrizmaları	5	i
Aorta anevrizma partlaması	5	i
Torasik çıxış sindromu	5	i
Yuxarı ətraf arteriyalarının okklyuziv xəstəliyi	5	i
Abdominal aorta anevrizması	5	i
Periferik arteriyaların anevrizmaları	5	i
Vazospastik xəstəliklər	5	i
Arterio-venoz malformasiya	5	i
Arteritlər	5	i
Behçet xəstəliyi	5	i
Hiperkoagulyopatiya	5	i
Fibromuskulyar displaziya	5	i
Karotid cism törəmələri	5	i
Damar əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	i
	5	i
Venalar		

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Ayaqların xronik xora xəstəliyi	5	i
Limfangit	5	i
Limfatik obstruksiya	5	i
Venoz əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	i
ÜRƏK		
Miokard infarktı	5	i
Hipertonik kriz	5	i
Ürək əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	i
Ağciyərdə qan axınını artıran anomaliyalar	5	i
Ağciyərdə qan axınını azaldan anomaliyalar	5	i
Stenotik anomaliyalar	5	i
Pulmonar stenoz	5	i
Aorta koarktasiyası	5	i
Mitral qapaq anomaliyası	5	i
Hipoplastik sol ürək	5	i
Digər anadangəlmə ürək xəstəlikləri	5	i
Anevrizma	5	i
Kardiomiopatiya	5	i
Qapaq xəstəlikləri	5	i
Mitral stenoz	5	i
Mitral yetməzlik	5	i
Üçtaylı qapaq xəstəlikləri	5	i
Aortal qapaq yetməzliyi	5	i
Aortal stenoz	5	i
Anevrizma	5	i
İnfeksion endokardit	5	i
Ürək şişləri	5	i
Aorta anevrizması	5	i
Perikardit	5	i
Endokardit	5	i
PLASTİK CƏRRAHIYYƏ		
Plastik əməliyyatlarının ağırlaşmaları	5	i

İRƏLİ CƏRRAHİ MÜDAXİLƏLƏRDƏ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR

Tələbələr aşağıdakı müdaxilələri və əməliyyatları izah etməyi bacarmalıdırlar.

İRƏLİ MÜDAXİLƏLƏRDƏ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR - ÜMUMİ HİSSƏ

BİLİKLƏR

Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmlərin ardıcılığı
- ağırlaşmaları və s.

PRAKTİK BACARIQLAR

Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
İntensiv terapiya və reanimasiya		
İnvaziv monitorizasiya	6	i
Hava yollarına müdaxilələr	6	i-G
Mexaniki ventilyasiya	6	i-G
Arterial kateter qoyulması	6	i
Pulmonar arteriya kateteri	6	i
Mərkəzi vena kateterizasiyası	6	i
Kompartman təzyiq ölçülməsi (abdominal, ətraf)	6	i
Enteral qidalandırma zondunun qoyulması	6	i
Zədələnməyə nəzarət laparotomiyası	6	i
Laparostomiya qoyulması və aparılması	6	i
Qarın, plevra və damar USM	4	i
Ekstrakorporal detoksikasiyalar	6	i
Kardiak pacemaker	6	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Anesteziya		
Yerli və regional anesteziya	3	i
Ümumi anesteziya	3	i
Əməliyyat zamanı monitorizasiya	3	i
İntubasiya və ekstubasiya	3	i
Yara		
Yaralarda yeni texnologiyaların tətbiqi (vakuum, kök hüceyrələr və s)	3	i
Hemopoetik sistem		
Antikoaqulyant və trombolitik müalicənin aparılması	3	i
Limfa düyünü çıxarılması	3	i
Anemiyalarda splenektomiya və digər müalicələr	3	i
Endoskopiya		
Ezofaqogastroskopiya	3	i
Kolonoskopiya	3	i
Bronxoskopiya	3	i
Endoskopik biopsiya	3	i
Endoskopik lavaj	3	i
Diagnostik və cərrahi ERXPQ	3	i
Polipektomiya, mukozektomiya, stentin qoyulması	3	i
Varikoz damarların skleroterapiyası	3	i
Qanaxmanın endoskopik yolla dayandırılması	3	i
Radiologiya		
Radioloji diagnostik müdaxilələr: punksiya, biopsiya	3	i
Radioloji terapeutik müdaxilələr: stent, kateter, ablasiya və digər	3	i
Radioloji mühafizə	3	i

İRƏLİ MÜDAXİLƏLƏRDƏ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR - XÜSUSİ HİSSƏ**BİLİKLƏR***Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək üçün lazım olan biliklər:*

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmlərin ardıcılığı
- ağırlaşmaları və s.

PRAKTİK BACARIQLAR*Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək.*

Mövzu	Kurs	Dərəcə
ABDOMİNAL CƏRRAHİYYƏ		
Qida borusu		
Ezofaqoskopiya	4	i
Ezofaqeal divertikulektomiya	4	i
Ezofagus perforasiyası əməliyyatları	4	i
Diafraqma yırtığının bərpası	4	i
Antireflüks əməliyyatları (açıq və laparoskopik)	4	i
pH-metriya	4	i
Manometriya	4	i
Distal ezofaqektomiya	4	i
Total ezofaqektomiya (transhiatal)	4	i
Total ezofaqektomiya (abdomino-torako-servikal)	4	i
Ezofaqeal “yanyol” əməliyyatları	4	i
Ezofaqogastrektomiya	4	i
Heller miotomiyası (açıq, laparoskopik)	4	i
Collis qastroplastikası	4	i
Mədə və 12bb		
Qastroskopiya	4	i
Perkutan-endoskopik qastrostomiya	4	i
Açıq qastrostomiya	4	i
Qastro-enteroanastomoz	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Peforasiyanın örtülməsi	4	i
Piloroplastika	4	i
Total, subtotal qastrektomiya	4	i
Distal mədə rezeksiyaları (Bilrot I, II, Ru)	4	i
Proksimal mədə rezeksiyası	4	i
Mədənin kənarı rezeksiyası	4	i
Trunkal vaqotomiya + drenaj və ya rezeksiya əməliyyatları	4	i
Mədənin bezoar və ya yad cisim çıxarılması	4	i
Duodenoenterostomiya	4	i
Duodenostomiya	4	i
Selektiv vaqotomiya + drenaj və ya rezeksiya əməliyyatları	4	i
Proksimal qastrik vaqotomiya	4	i
Postqastrektomik ağırlaşmaların aradan qaldırılması	4	i
Rekonstruksiya əməliyyatları (antiperistaltik ilgək, Roux-Y)	4	i
Duodenumdan lokal tumor (divertikul vs..) eksiziyası	4	i
Pankreato-duodenal rezeksiya	4	i
Nazik bağırsaq		
Entero-enterostomiya (bağırsaq rezeksiyası olmadan)	4	i
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və anastomoz	4	i
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və ileostoma	4	i
Açıq və ya laparoskopik bitişmə kəsilməsi	4	i
Açıq və ya laparoskopik qidalandırıcı yeyunostomiya	4	i
İleostomiya açılması	4	i
İleostomiyanın bərpası	4	i
İnvaginasiyanın düzəldilməsi	4	i
Qastrointestinal fistul əməliyyatları	4	i
Müsəriqə damarları trombozlarında Müdaxilələr (praktiki səriştələr)	4	i
(embolektomiya və s.) + bağırsaq rezeksiyaları		
Divertikulektomiya	4	i
Strikturoplastika	4	i
Bağırsağı uzatma əməliyyatları	4	i
Yoğun bağırsaq		
Kolonoskopiya	4	i
Kolostomiya açılması	4	i
Kolostomiya bərpası	4	i
Appendektomiya	4	i
Kolon perforasiyasına birincili tikiş	4	i
Sağ hemikolektomiya	4	i
Sol hemikolektomiya	4	i
Transverskolektomiya	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Siqmoidektomiya	4	i
Ön rezeksiya	4	i
Hartman əməliyyatı	4	i
Total kolektomiya+terminal ileostomiya	4	i
Aşağı-ön rezeksiya	4	i
Total kolektomiya+ileorektal anastomoz	4	i
Total kolektomiya+ileal torba-anal anastomoz	4	i
Subtotal kolektomiya+ileorektal anastomoz	4	i
Abdominoperineal rezeksiya	4	i
Total pelvik ekstirpasiya	4	i
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	4	i
Anorektum		
Anorektal manometriya	4	i
Defekoqrafiya	4	i
Rektoskopiya	4	i
Anorektal abses drenajı	4	i
Anorektal çat əməliyyatları	4	i
Hemorroidal düyün bağlanması	4	i
Hemorridektomiyalar	4	i
Pararektal fistullarda sadə əməliyyatlar - fistulotomiya, seton	4	i
Epitelial büzdüm kanalı əməliyyatları	4	i
Perianal törəmə eksiziyası	4	i
Endoskopik USM	4	i
Rektal prolapsusda perineal əməliyyatlar	4	i
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	4	i
Anal sfinkter yetməzliyində əməliyyatlar	4	i
Sfinkterin təmiri	4	i
Rektal törəmə eksiziyası	4	i
Rektal kanser əməliyyatları	4	i
Pararektal fistularda mürəkkəb əməliyyatlar	4	i
Rektovaginal fistul əməliyyatları	4	i
Anal və perineal kanser əməliyyatları	4	i
Qaraciyər cərrahiyyəsi		
Qaraciyər USM	4	i
Qaraciyər biopsiyası - perkutan, laparoskopik və açıq	4	i
Qaraciyər absesi drenajı -perkutan, laparoskopik, açıq	4	i
Exinokokk sistində əməliyyatlar	4	i
Əməliyyatdaxili USM	4	i
Segmentektomiya	4	i
Hemihepatektomiya	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
“Kənarı” rezeksiya	4	i
Intrahepatik xolangio-yeyunostomiya	4	i
Peritoneo-venoz yanyol	4	i
Porto-kaval yanyol əməliyyatları	4	i
Varikoz qanaxmalarda əməliyyatlar	4	i
Öd yolları cərrahiyyəsi		
Öd yollarının USM	4	i
Xoledoxoskopiya (laparoskopik, açıq)	4	i
Əməliyyatdaxili xolangioqrafiya (laparoskopik, açıq)	4	i
Xolesistektomiya (laparoskopik, açıq)	4	i
Xolesistostomiya (laparoskopik, açıq, perkutan)	4	i
Xolesisto-enterostomiya (laparoskopik, açıq)	4	i
Xoledoxotomiya - açıq	4	i
Xoledoxo-duodenoanastomoz	4	i
Xoledoxo-yeyunoanastomoz	4	i
Öd yollarının xaricə drenaj əməliyyatları	4	i
ERXPQ	4	i
PTX	4	i
Xoledoxotomiya - laparoskopik	4	i
Hepatiko-yeyunoanastomoz	4	i
Xoledox sistlərinin eksiziyası	4	i
Transduodenal sfinkteroplastika	4	i
Öd kisəsi xərçəngində aparılan əməliyyatlar	4	i
Öd yolları xərçəngində aparılan əməliyyatlar	4	i
Öd yolları zədələnməsində aparılan əməliyyatlar	4	i
Kasai əməliyyatı (porto-enterostomiya)	4	i
Mədəaltı vəzi		
Distal pankreatektomiya	4	i
Pankreatik absesin drenajı	4	i
Pankreatitdə nekrozektomiya	4	i
Psevdosistlərin internal drenajı	4	i
Endoskopik USM	4	i
Intraoperativ pankreatik USM	4	i
Pankreatoduodenal rezeksiya	4	i
Pilorqoruyucu pankreatoduodenal rezeksiya	4	i
Total pankreatektomiya	4	i
Pankreas adenomalarında eksiziya, enukleasiya	4	i
Pankretikoyeyunostomiya	4	i
Xroniki pankreatitdə digər əməliyyatlar (Frey, Beger və s)	4	i
Ampulyar törəmələrin lokal rezeksiyası	4	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Dalaq		
Dalaq USM	4	i
Perkutan dalaq absesinin drenajı	4	i
Dalaq arteriyasının liqasiyası	4	i
Splenektomiya (açıq, laparoskopik)	4	i
Splenorafiya (açıq, laparoskopik)	4	i
Parsial splenektomiya (açıq, laparoskopik)	4	i
Dalaq toxumasının autotransplantasiyası	4	i
Qarın divarı		
Yırtıq kisəsi USM	4	i
Qasıq yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	4	i
Bud yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	4	i
Göbək yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	4	i
Digər yırtıqların bərpası (açıq və laparoskopik)	4	i
Komponent ayırma texnikası	4	i
Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	4	i
Qarın divarı rekonstruksiyası	4	i
Diafraqmal yırtığın təmiri	4	i
Periton və retroperiton		
Qarın boşluğu USM	4	i
Qarın boşluğu punsiyası	4	i
Peritoneal kateter qoyulması	4	i
Peritoneal biopsiya	4	i
Peritoneal lavaj	4	i
Abses drenajı (perkutan, açıq, laparoskopik)	4	i
Qarında kəsiklər və tikişlər	4	i
Diaqnostik laparoskopiya və laparotomiya	4	i
Evisserasiya və eventerasiyanın düzəldilməsi	4	i
Laparostomiya əməliyyatları	4	i
Piylik burulmasında əməliyyat	4	i
Omentektomiya	4	i
Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	4	i
Peritoneal və ya mezenterik törəmə, sist eksiziyası	4	i
Peritonektomiya	4	i
İntraoperativ hipertermik kimyaterapiya	4	i
Retroperitoneal törəmədə əməliyyatlar	4	i
Retroperitoneal limfa düyünü disseksiyası (periaortik, pelvik)	4	i

ENDOKRİN

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Tiroid düyününün USM ilə qiymətləndirilməsi	5	i
Tiroid düyünündə biopsiya	5	i
Tiroqlossal axacaq sistinin eksiziyası	5	i
Birtərəfli subtotal tiroidektomiya	5	i
Total lobektomiya	5	i
İkitərəfli subtotal tiroidektomiya	5	i
Totala yaxın tiroidektomiya	5	i
Total tiroidektomiya	5	i
Total tiroidektomiya və radikal boyun disseksiyası	5	i
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	5	i
Paratiroidektomiya	5	i
Adrenalektomiya	5	i
Pankreatektomiya (total və PDR)	5	i
Piylənmədə restriktiv və malabsorbtiv əməliyyatlar	5	i
	5	
YUMŞAQ TOXUMA		
Süd vəzi		
Süd vəzi USM	5	i
Duktoskopiya	5	i
Süd vəzi biopsiyası: incə iynə biopsiyası, sterotaktik, eksizional	5	i
Sistin aspirasiyası	5	i
Süd vəzi absesinin drenajı	5	i
Vəzqoruyucu əməliyyatlar	5	i
Axacaq eksiziyası	5	i
Lumpektomiya	5	i
Sadə mastektomiya	5	i
Radikal mastektomiya	5	i
Dəyişdirilmiş radikal mastektomiya	5	i
Aksilla disseksiyası	5	i
Limfa düyünü biopsiyası	5	i
Mastektomiyadan sonrakı rekonstruktiv əməliyyatlar	5	i
Dəri və yumşaq toxuma		
Dəri və dərialtı xəstəliklərdə biopsiya	3	i
İrinli xəstəliklərdə kəsiklər, sanasiya və drenaj	3	i
Dəri və dərialtı toxumaların çıxarılması	3	i
Pilonidal sinusun ləğvi	3	i
Melanomanın geniş eksiziyası	3	i
Limfa düyününün biopsiyası	3	i
İlioqasıq-femoral limfadenektomiya	3	i
Sarkoma və digər törəmələrdə geniş eksiziya	3	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Baş və boyun		
Limfa düyünü biopsiyası	5	i
Traxeostomiya	5	i
Krikotiroidotomiya	5	i
Dodaq/dil törəmələrinin rezeksiyası	5	i
Parotidektomiya	5	i
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	5	i
TRAVMALAR		
Boyunun reviziyası	5	i
Diaqnostik torakotomiya	5	i
Diaqnostik laparotomiya	5	i
Diaqnostik laparoskopiya	5	i
Ürək yaralanmasının bərpası	5	i
Diafraqmanın travmatik çırılmasının təmiri	5	i
Dalaq yaralanmasında birincili tikiş + splenorafiya	5	i
Dalaq yaralanmasında splenektomiya	5	i
Qaraciyər yaralanmalarında birincili tikiş, tamponada	5	i
Öd yolları travmalarının bərpası	5	i
Pankreas yaralanmaları - subtotal pankreatektomiya	5	i
Pankreas yaralanmaları – drenaj	5	i
12bb yaralanmasında birincili tikiş	5	i
12bb yaralanmasında duodenostomiya	5	i
Ezofagus yaralanmalarının bərpası	5	i
Mədə yaralanmalarının bərpası	5	i
Nazik bağırsaq yaralanmalarının bərpası	5	i
Kolon yaralanmalarında birincili tikiş	5	i
Kolon yaralanmalarında rezeksiya + stoma (Hartman əməliyyatı)	5	i
Perineal bölgənin travmalarının bərpası	5	i
Böyrək yaralanmasının bərpası, nefrektomiya	5	i
Sidik kisəsi və sidik axarı yaralanmasının təmiri	5	i
Abdominal aorta travmasının bərpası	5	i
Zədələnməyə nəzarət cərrahiyyəsi	5	i
Böyük damarların bərpası (boş vena, portal vena, renal vena və s)	5	i
Boyun damarlarının bərpası	5	i
Periferik damarların bərpası	5	i
Fassiotomiya	5	i
Böyük yaraların işlənməsi və bərpası	5	i
İntrakranial təzyiq monitorunun yerləşdirilməsi	5	i
Qaraciyər yaralanmalarında rezeksiya	5	i
Pankreato-duodenal yaralanmada pankreatoduodenal rezeksiya	5	i
Sidik kanalı zədələnməsinin təmiri	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Böyük yanıqların işlənməsi və bərpası	5	i
Vətər və sinirin bərpası	5	i
TRANSPLANTOLOGIYA		
Ölü donordan orqanların alınması	5	i
Canlı donor nefrektomiyası	5	i
Canlı donor qaraciyər rezeksiyası	5	i
Canlı donordan digər orqanların alınması	5	i
Böyrək transplantasiyası	5	i
Qaraciyər transplantasiyası	5	i
Pankreas transplantasiyası	5	i
Bağırsaq transplantasiyası	5	i
Ağciyər transplatasiyası	5	i
Digər tranplantasiyalar	5	i
DÖŞ QƏFƏSİ		
Plevral USM	5	i
Biopsiya (perkutan, eksizional, torakoskopik, açıq)	5	i
Plevra punksiyası və drenajı	5	i
Traxeostomiya	5	i
Torakoskopiya	5	i
Torakotomiya	5	i
Median sternotomiya	5	i
Lobektomiya (açıq və torakoskopik)	5	i
Perikard fenestrasiyası	5	i
Diafraqma yırtığının toraksdan bərpası	5	i
Endobronxial USM	5	i
Mediastinoskopiya	5	i
Pulmonektomiya	5	i
Dekortikasiya	5	i
Torakoplastika	5	i
Divararalığı əməliyyatları	5	i
DAMAR		
Arteriyalar		
İntravaskulyar trombolizis	5	i
Angioplastika	5	i
Perkutan vaskulyar stentlər	5	i
Ətraf arteriyalarından embolektomiya	5	i
Ətraf arteriyalarında endarterektomiya, yanyollar, qreftlər	5	i
Visseral damarlardan embolektomiya	5	i

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Visseral arteriyalarda endarterektomiya, yanyollar, greftlər	5	i
Visseral damar anevrizmalarının eksiziyası	5	i
Karotis damarlardan embolektomiya, endarterektomiya, yanyol, greft	5	i
Simpatektomiya	5	i
Dializ üçün arterio-venoz fistulun qoyulması	5	i
Amputasiya	5	i
Fassiyatomiya	5	i
Doplerografiya	5	i
Angioqrafiya	5	i
Angioskopiya	5	i
Karotis törəməsinin çıxarılması	5	i
Vertebral arteriya əməliyyatları	5	i
Aorta okklyuziya və anevrizması əməliyyatları	5	i
Aorta anevrizması partlamasında əməliyyatlar	5	i
İnfektiv greftin çıxarılması	5	i
<i>Venalar və limfatik damarlar</i>		
Venoz doppler	5	i
Varikoz əməliyyatları	5	i
Skleroterapiya	5	i
Endoskopik kommunikant liqasiyası	5	i
Endovaskulyar ablasiya texnikaları	5	i
Venoz damar rekonstruksiyaları	5	i
Venoz tombektomiya	5	i
Vena kava filtrin qoyulması	5	i
Venoz xorada əməliyyatlar	5	i
Arterio-venoz malformasiya eksiziyası	5	i
Limfatik damar əməliyyatları	5	i
Antikoaqulyasiya	5	i
ÜRƏK		
Perikardiosentez	5	i
Perikard fenestrasiyası	5	i
Exokardioqrafiya	5	i
EKG	5	G
Qeyri-invaziv koronaroqrafiya	5	i
Perikardektomiya	5	i
Pacemaker qoyulması	5	i
Aorta-koronar yanyol əməliyyatları	5	i
Ürək qüsurlarında əməliyyatlar	5	i
Süni ürək	5	i

HƏRBİ CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR

TƏLİM KURSLARI

Mövzu	Kurs	Dərəcə
MATLS (Military Advanced Trauma Life Support)	6	G

ÜMUMİ HİSSƏ

DÖYÜŞ BÖLGƏSİNDƏ ZƏDƏLƏNMƏLƏR

BİLİKLƏR

Aşağıdakı zədələnmələrin diaqnostikasını göstərmək, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- mexanizmləri
- patomorfologiyası
- gediş xüsusiyyətləri və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinləri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- erkən və dəqiq diaqnostikası
- müalicə prinsipləri
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı zədələnmələrin diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu izah etmək.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Güllə yaralanmaları	4	G
Qəlpə yaralanmaları	4	G
Zərbə-dalğa (bomba) zədələnmələri	4	G
Termiki zədələnmələr (yanıqlar və donmalar)	4	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Kimyəvi zədələnmələr	4	G
Biloloji zədələnmələr	4	G
Radiasyon zədələnmələr	4	G
Uzunmüddətli sıxılma sindromu	4	G
Kütləvi qırğın silahlarının törtdiyi zədələnmələr	4	G
Zədələnmələrinin ağırlaşmaları: qanaxma, şok, koma, toksikoz, infeksiya və s	4	G
Müştərək zədələnmələr	4	G

HƏRBİ ZƏDƏLƏNMƏLƏRDƏ MƏRHƏLƏLİ YARDIMIN PRİNSİPLƏRİ VƏ TƏŞKİLİ

BİLİKLƏR

Döyüş bölgəsində və kütləvi zədələnmələrdə cərrahi yardımın mərhələləri və prinsipləri	1	1
Döyüş bölgəsində və kütləvi zədələnmələrdə cərrahi yardımın təşkili və idarə olunması	1	1
Təxliyə prosesində intensiv terapiyanın prinsipləri və təşkili		

KLİNİK BACARIQLAR

Döyüş bölgəsində və kütləvi zədələnmələrdə mərhələli cərrahi yardımı simulyatorda göstərmək	4	G
Təxliyə prosesində intensiv terapiyanı simulyatorda göstərmək	4	G

XÜSUSİ HİSSƏ

BİLİKLƏR

Aşağıdakı odlu silah zədələnmələrinin diaqnostikasını göstərmək müalicəsini, profilaktikasını və proqnozlaşdırılmasını izah edə bilmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- mexanizmləri
- patomorfologiyası
- gediş xüsusiyyətləri və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinləri (klinik, laborator, görüntülmə və digər)
- erkən və dəqiq diaqnostikası
- müalicə prinsipləri
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı odlu silah zədələnmələrinin (açıq və qapalı) diaqnostikasını göstərmək, müalicəsini, pofilkatikasını və proqnozlaşdırmasını izah etmək.

Başın odlu silah zədələnmələri	5	G
Beyinin odlu silah zədələnmələri	5	G
Boyunun odlu silah zədələnmələri	5	G
Döş qəfəsinin silah zədələnmələri	5	G
Qarının odlu silah zədələnmələri	5	G
Ətrafların odlu silah zədələnmələri	5	G
Onurğa stununun odlu silah zədələnmələri	5	G
Damarların odlu silah zədələnmələri	5	G
Sinirlərin odlu silah zədələnmələri	5	G

KURSLAR ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR

III kurs

Mövzu	Kurs	Dərəcə
KLİNİK SƏRİŞTƏLƏR		
Cərrahi əməliyyatın məqsədləri	3	G
Cərrahi əməliyyatın orqanizmə təsiri	3	G
Cərrahi patologiyalar	3	G
Su, elektrolit və turşu-qələvi tarazlığı	3	G
Qidalanma və metabolizm	3	G
Anesteziya	3	G
Yara sağlması	3	G
Cərrahi infeksiya və sepsisin profilaktikası	3	G
Hemopoetik sistem və cərrahiyyə	3	G
İmmun sistemi və cərrahiyyə	3	G
Onkologiya və şiş biologiyası	3	G
Endoskopiya	3	G
Radiologiya	3	G
Dəri və yumşaq toxuma cərrahiyyəsi	3	G
Cərrahiyyədə güvənlik	3	G
PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR		
Sterilizasiya	3	G
Steril xalatın geyilməsi və çıxarılması	3	G
Cərrahi alətləri tanımaq və onlardan istifadə etmək	3	G
Cərrahi tikiş materiallarını tanımaq	3	G
Cərrahi yamaqlar, drenajlar və digər materiallar	3	G
Müdaxilələrdə infeksiya kontrolu həyata keçirmək	3	G
İstifadə edilmiş tibbi tullantıları güvənli şəkildə ləğv etmək	3	G
Xəstəyə reseptin yazılması	3	G
Xəstələrin və cihazların təhlükəsiz daşınması	3	G
Tənəffüs müayinəsi	3	G
Saturasiyanın ölçülməsi	3	G
Başın müayinəsi	3	G
Boyun müayinəsi	3	G
Döş qəfəsi müayinəsi	3	G
Süd vəzi müayinəsi	3	G
Qarın müayinəsi	3	G
Rektal müayinə	3	G

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Xaya müayinəsi	3	G
Yuxarı ətrafın müayinəsi	3	G
Aşağı ətrafın müayinəsi	3	G
Bel müayinəsi	3	G
Limfa düyünlərinin müayinəsi	3	G
Törəmənin palpator qiymətləndirilməsi	3	G
Yaranın qiymətləndirilməsi	3	G
Qarın boşluğunun normal USM şəklini tanımaq	3	G
Döş qəfəsinin normal rentgen şəkilini tanımaq	3	G
EKG monitorunun qoşulması	3	G
EKG-nin qiymətləndirilməsi	3	G
Spirometriyanın aparılması	3	G
Venopunksiya	3	G
Qan analizlərinin götürülməsi	3	G
Qan kulturasının alınması	3	G
Qanda qlükozanın təyini	3	G
Sidik analizinin götürülməsi	3	G
Burun, boğaz və yara yaxmalarının alınması	3	G
Yaradan mikrobioloji müayinə üçün materialın götürülməsi	3	G
Qidalanma vəziyyətinin qiymətləndirilməsi	3	G
Xəstələrə qulluq (ağız, burun, qulaq, dəri, ayaq, saç, yataq, paltar, qidalandırma və s)	3	G
Sarğıların və bandajların qoyulması	3	G
Koaqulyatordan istifadə edilməsi	3	G
Düyünlər	3	G
Dərinin hazırlanması	3	G
Yerli infiltrasion anesteziyanın aparılması	3	G
Dəriyə tikişin qoyulması	3	G
Dəri tikişinin sökülməsi	3	G
Yaraya sarğının qoyulması, dəyişdirilməsi	3	G
Batmış yad cisimin xaric edilməsi	3	G
Dərialtı inyeksiya	3	G
Əzələdaxili inyeksiya	3	G
Rektal şamın qoyulması	3	G
Inhalyasiyanın aparılması	3	G

IV kurs

IV kurs tələbələri aşağıdakı səriştələrə yiyələnməlidirlər:

- qarın orqanlarının təcili, təxirəsaslanmaz və çox rast gəlinən cərrahi patologiyalarının (təməl cərrahi patologiyalarının) diaqnostikasını göstərməyi,
- qarın orqanlarının təməl cərrahi patologiyalarının müalicə profilaktika və proqnostikasını izah etməyi,
- qarın orqanlarının mürrəkkəb, atipik və az rastgəlinən patologiyalarının (irəli səviyyə patologiyalar) diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını izah etməyi,
- qarın orqanlarında aparılan müdaxilə və əməliyyatları izah etməyi.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

BİLİKLƏR

Qarın orqanlarının təməl və irəli cərrahi patologiyalarında yuxarıda göstərilən klinik səriştələrə (diaqnostika, müalicə, profilaktika və proqnoz) yiyələnmək üçün lazım olan biliklər:

- cərrahi anatomiya
- klinik fiziologiya və patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinləri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qarın orqanlarında aparılan müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmlərin ardıcılığı
- ağırlaşmaları və s.

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

KLİNİK BACARIQLAR

Qarın orqanlarının təməl patologiyalarının diaqnostikasını göstərməyi, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu izah etməyi auditoriyada mənimsəmək, irəli patologiyalarının isə diaqnostika, müalicə, profilaktika və proqnostikasını izah etməyi sərbəst mənimsəmək.

Sindromoloji yanaşma

Disfagiya	4	G
Qanqusma /Yuxarı mədə-bağırsaq qanaxması	4	G
Hematokeziya və melena/Aşağı mədə-bağırsaq qanaxması	4	G
Kəskin qarın	4	G
Qarında şişkinlik və kütlə	4	G
Sarılıq	4	G
Qaraciyərdə kütlə	4	G
Xroniki diareya/qəbizlik	4	G
Anal ağrı	4	G

Nozoloji yanaşma*Qarın və həzm sistemi*

Qarın sindromları	4	G
Qida borusu	4	G
Mədə və 12bb	4	G
Nazik bağırsaq	4	G
Yoğun bağırsaq	4	G
Anorektal cərrahiyyə	4	G
Qaraciyər	4	G
Öd yolları	4	G
Mədəaltı vəzi	4	G
Dalaq	4	G
Qarın divarı	4	G
Periton və retroperiton	4	G

PRAKTİK BACARIQLAR***Aşağıdakı müdaxilələri göstərmək***

Qarın boşluğunun müxtəlif cərrahi patologiyalarının USM şəkillərini tanımaq	4	G
Qarın boşluğunun normal KT şəkillərini tanımaq	4	G
Qarın boşluğunun müxtəlif cərrahi patologiyalarının KT şəkillərini tanımaq	4	G

V kurs

V kurs tələbələri aşağıdakı səriştələrə yiyələnməlidirlər:

- döş, endokrin, yumşaq toxuma, kardio-vaskulyar orqanların təcili, təxirəasınmaz və çox rast gəlinən cərrahi patologiyalarının (təməl cərrahi patologiyalarının) diaqnostikasını göstərməyi,
- bu orqanlarının təməl cərrahi patologiyalarının müalicə profilaktika və proqnostikasını izah etməyi,
- bu orqanlarının mürrəkkəb, atipik və az rastgəlinən patologiyalarının (irəli səviyyə patologiyalar) diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını izah etməyi,
- bu orqanlarında aparılan müdaxilə və əməliyyatları izah etməyi.

BİLİKLƏR

Döş, endokrin, yumşaq toxuma, kardio-vaskulyar orqanların təməl və irəli cərrahi patologiyalarında yuxarıda göstərilən klinik səriştələrə (diaqnostika, müalicə, profilaktika və proqnoz) yiyələnmək üçün lazım olan biliklər:

- cərrahi anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmələrin ardıcılığı
- ağırlaşmaları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Döş, endokrin, yumşaq toxuma və kardiovaskulyar orqanların aşağıdakı təməl patologiyalarının diaqnostikasını göstərməyi, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu izah etməyi auditoriyada mənimsəmək, irəli patologiyalarının isə diaqnostika, müalicə, profilaktika və proqnostikasını izah etməyi sərbəst mənimsəmək.

Sindromoloji yanaşma

Mövzu	kurs	dərəcə
Travmalı xəstə	5	G
Təngnəfəslik	5	G
Qanhayxırma	5	G
Ağciyərdə kütlə	5	G
Ətraflarda ağrı və şişkinlik	5	G
Ətraflarda xora	5	G
Boyunda kütlə	5	G

Nozoloji yanaşma

<i>Endokrin</i>	5	G
Qalxanvari vəzi	5	G
Paratiroid vəzi	5	G
Böyrəküstü vəzi	5	G
Bariyatik cərrahiyyə		
<i>Yumşaq toxuma</i>		
Süd vəzi	5	G
Baş və boyun	5	G
<i>Transplantologiya</i>	5	G
<i>Döş qəfəsi</i>	5	G
<i>Damar</i>		
Arteriyalar	5	G
Venalar	5	G
<i>Ürək</i>	5	G
<i>Pediatrik cərrahiyyə</i>	5	G

PRAKTİK BACARIQLAR

Aşağıdakı müdaxilə və ya müayinələri göstərmək

Göz müayinəsi	5	G
---------------	---	---

Mövzu	kurs	dərəcə
Qulaq müayinəsi	5	G
Burun müayinəsi	5	G
Ağız və boğaz müayinəsi	5	G
Döş qəfəsinin müxtəlif cərrahi patologiyalarını tanımaq	5	G
Döş qəfəsinin müxtəlif cərrahi patologiyalarının KT şəkillərini tanımaq	5	G
Hamiləlik testinin aparılması	5	G

VI kurs

VI kurs tələbələri cərrahi xəstələri aparmaq üçün klinik səriştələrə və təcili müdaxilələri yeyinə yetirmək üçün praktik səriştələrə yiyələnməlidirlər.

TƏLİM KURSLARI

Mövzu	Kurs	Dərəcə
Kardio-pulmonar irəli həyat dəstəyi (KİHD) - Advanced Cardiopulmonary Life Support (ACLS)	6	E
Travmada irəli həyat dəstəyi (TİHD) - Advanced Trauma Life Support	6	E
Travmada qarın USM	5	G

BİLİKLƏR

Aşağıdakı cərrahi sindromların və/və ya xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktikasını və proqnozunu göstərə bilmək üçün lazım olan elmi biliklər:

- cərrahi anatomiya
- klinik fiziologiya
- patoloji anatomiya
- xəstəliklərin tərfi
- təsnifatı
- epidemiologiyası
- etiologiyası
- patogenezi
- patomorfologiyası
- gedişi və ağırlaşmaları
- klinik əlamətləri
- müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər)
- diaqnostikası
- müalicə üsulları
- müalicə nəticələri
- profilaktikası
- proqnozlaşdırma üsulları və s.

Aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları izah etmək üçün lazım olan biliklər:

- tərfi
- göstərişlər
- əks göstərişlər
- texnikası
- işləmələrin ardıcılığı

Mövzu	Kurs	Dərəcə
-------	------	--------

- ağırışmaları və s.

KLİNİK BACARIQLAR

Aşağıdakı klinik sərişələri göstərmə dərəcəsində mənimsəmək

Xəstənin əməliyyatözü və sonrası aparılması	6	G
Cərrahi əməliyyata razılıq	6	G
İntensiv terapiya və reanimasiya	6	G
Heriatriya	6	G

PRAKTİK BACARIQLAR

Aşağıdakı praktik sərişələri göstərmə dərəcəsində mənimsəmək

Müdaxilələr barədə məlumat vermək, yazılı razılıq almaq və göndəriş vermək	6	G
Cərrahi xəstənin xəstəlik tarixinin yazılması	6	G
Cərrahi xəstənin ümumi qiymətləndirilməsi	6	G
Defibrilyator	6	G
Venadaxili infuziyanın aparılması	6	G
İnsulin tətbiq etmə	6	G
Qan köçürmə	6	G
Endotraxeal intubasiya	6	G
Traxeostomanın qoyulması	6	G
Sidik kisəsinin kateterizasiyası	6	G
Nazoqastral zond	6	G
Plevral punksiya və drenaj	6	G
İmalə	6	G
Stomalara qulluq	6	G